

ТЫЗЭКЬОТМЭ — ТЫЛЪЭШ!

Адыгэ Макъ-

Бэдзэогъум и 27-р — Адыгейим
къэралыгъо гъэпсыкэ иэ зыхъугъэ Маф

РЕСПУБЛИКА АДЫГЕЯ
АДЫГЭ РЕСПУБЛИКА

1923-рэ ильесым
Пъэтхапэм
къыштэгъягъэу къыдэкы

№ 102 (22551)

2022-рэ ильес

ШЭМБЭТ

МЭКЪУОГЪУМ и 11

ОСЭ ГЪЭНЭФАГЪЭ ИЭП
Къыхэтыутыгъэхэр ыкк
нэмикэ къэбархэр тисайт
ижъугъотэштых
WWW.ADYGVOICE.RU

6 +

Адыгэ Республикаим и Правительствэ игъэзет

Мэкъуогъум и 12-р — Урысыем и Маф

Адыгэ Республикэм
щыпсэухуу
лъитэнэгъэ
зыфэтишыкъэр!

Урысыем и Мафэ фэши
тышъуфэгушо!

Урысыеу тарихъ гъо-
гушко къызэпсыычыгъэм
ичээзыкэ ублагъэ зэрэ-
хуугъэм, цыф лъэпкъ зэ-
фэшъхафыбэ зыхъхэрэ
тинарод ихбээ шлагъохэр
зэрэзэпхыгъэхэм, лъужук-
бэмэ ялошленкэ, ялъи-
хъужъныгъэкэ агъэпсы-
гъэ ти Хэгъэгу зэрэлъэ-
шым ятамыгъэу щыт мы
Мафэр.

Тинахъяжхэм якъеныш-
хо къэтухъумээ, ахэм
лъэпсэ шлагъоу тихэгъэгу
фашигъэр нахь дгъэпти-
зэ, къыткэхъухъаштхэм
джыри ахэм нахь ахагъэ-
хъонымкэ амалышуухэр
яяэгъэгъотых.

Тиреспубликэ гъогоу
къыкъулач Урысыем зэ-
пичыгъэ гъогум къэрлычын
плэкъинэу щытэп. Адыгэ-
им къэралыгъо гъэлсыкэ
иэ зыхъугъэм ия 100-рэ
ильес мыгъэ хагъэунэ-
фыкъыщт. Урысые Феде-
рацием изы шольырхэм
ащыщ Адыгэим иахь гъэ-
нэфагъэ хешъихъэ къера-
лыгъом игъэптиэн, ащ
иэкономикэ зыкъытыйным
ыкк цыфхэм яшылакэ
нахьшу хъуным.

Тихэгъэгу джыри нахь
зэтегъэпсыхъагъэ хъуным-
кэ лъэпкъ зэфэшъха-
фыбэу ащ щыпсэухъэрэм
акуачэ зэрэзэрагъэуу-
щтым тицхъэ тель.

Тичыпшэту лъаплэхэр,
тыгу къыддеиу тышъу-
фэльяло псакынгъэ пытэ,
щылекъешу шъуилэнэу,
мамыр ошъогур шъуа-
шъхъагъ итынэу, Адыгэ-
имрэ Урысыемрэ яфедэ
зыхъель юшшэним гъехъа-
гъехэр щышуашынхэу!

Адыгэ Республикэм
и Лышъхъэу, Урысые
политическэ партиеу
«Единэ Россиен»
и Адыгэ шъольыр
кутамэ и Секретарэу
Къумпыл Мурат.

Адыгэ Республикэм
и Къэралыгъо Совет —
Хасэм и Тхъаматэу
Владимир НАРОЖНЭР

Адыгэим и Лышъхъэ къэралыгъо тынхэр аритыгъэх

Урысыем и Мафэ
ехъулэу республикэм
и Къэралыгъо филар-
моние щыкъогъэ лофф-
тхабзэу Адыгэим и
Лышъхъэу Къумпыл
Мурат зыхэлэжъагъэм
Урысые Федерациирэ
Адыгэ Республикэмрэ
якъэралыгъо тынхэр
щаратыжыгъэх.

Къэралыгъо тынхэр къызыфагъэ-
шьошагъэхэм аххъэх врачхэр, къэ-
лэгъаджэхэр, псөольшэхэр, юри-
стхэр, культурэм иофышэхэр, къэ-
ралыгъо куулыкъушэхэр, журналист-
хэр, хэбзэухъумэкю куулыкъухэм
яофышэхэр.

(Икъех
я 2-рэ нэклубгъом ит).

Къинигъохэм апсыхъэгъэ тихэгъэгу клас

1992-рэ ильесым къышуублагъ Урысыем и Мафэ зыщылэр. РСФСР-м
икъэралыгъо суверенитет фэгъэхыгъэ Декларациер заштэгъэ Мафэу
Урысыем ар щыхагъэунэфыкъынэу рагъэжъэгъагъ, 2002-рэ ильесым
Урысыем и Мафэ ашыжыгъ.

Мы мэфэкъир щылэним лъапсэ
фэхъуягъэ хъугъэ-шагъэхэм зэ-
хъокъыныгъэу къыздахъагъэхэр
къэралыгъом къызэрыкъоу къы-
зэпичыгъэхэп. 1990-рэ ильесхэр
зыфэдагъэхэр ахэм къахибуы-
тагъэхэм дэгъоу къашлэжы.
Цыфхэр «перестройкэм» фэхъа-

зырыгъэхэп, зыпкъитынгъэ
щылагъэп, зэо-зэпэуцужхэр
субъектхэм ащыщхэм къары-
таджэштыгъэх, терроризмэм,
нэмикэ бзэджэшлэгъэ хъильэхэм
заушюомбгъущтыгъ...

Непэ тызымыгъэрэзабэрэ щы-
лэнэгъэм хэтэлъагъоми, джа

ильесхэр зыфэдагъэхэр къыдэ-
пльитэмэ, нахышум ыльэнэ-
къокэ зэхъокъыныгъэу фэхъу-
гъэхэр къыхэмгъэшынхэ пльэ-
къытэп. Анахь шхъалэр субъект-
хэм рэхъатныгъэ арлыты зэрэ-
хъуягъээр ары. Терроризмэм
пэшүеклорэ лофтхабзэу хэбзэу-

хъумакъохэм зэшүахыгъэхэм
яшуагъэ къэкъуагъ.

1990-рэ ильес къинхэм апсы-
хъэгъэ къэралыгъом иэкономикэ
нэужым кризисхэм мыйзэу, мыйтоу
захахъэм, зэтемызыхъэу къа-
хэкъыжын ыльэжыгъ. Урысыем
ыкъуачэ ины зэрэхуягъэр, ыль-
акъо пытэу зэрэтеуцаугъэр зыгу
фэмыштэрэ къэралыгъоу непэ
«тимынбыджэгъукэ» тызаджэ-
хэрэм санкциехэмкэ ильес
пчьягъэ хъугъэу иягъэ къира-
гъэкъынным ыуж ихэмэ, 1990-рэ
ильес къинхэм «афигъэзэжы-
гъэп», ары паклошь, лэкъыбым
къикъыгъэ продукициер нахь

(Икъех я 3-рэ н. ит).

НыбжыкІэхэм агу къинэшт

Сурэтыр А. Гусевым тырихыгъ.

Республикэм икъэлзеджакъохэр Урысыем ицыйф зэрэхъугъэхэр къэзыушыхъатырз паспортижэри правительствэм и Унэ щаратыжыгъэх.

Адыгейим и Лышъхъэу Къумпыл Мурат ахэм шүфес арихызэ къизэрэхигъэштэймикэ, непэрэ мафэр адрэхэм афэдэп, егъешэрэу

ныбжыкІэхэм ар агу къинэшт.

«Тихэгъэгу икъэралыгъо мэфэк/ шыхъаэ — Урысыем и Мафэ къизщыблагъэрэм ехъу-

лэу мы юфтихъабзэр зэрэкіорэм мэхъэнэ гъэнэфагъе илэу щыт. Сыгу къыздэлэу зэкэми сышуфэгушо ыкчи паспортхэр къышостыжхээ Урысые Федерациием игражданин шүзэрэхъугъэр къыхэсэгъэштэй», — къыуагъ Къумпыл Мурат.

Аш дахлуу Республиком и Лышъхъэ къыхигъэштэйгэ цыфым ифитынгъэхэмрэ ишшэрильхэмрэ ямызакью, обществэм ылашхъякыиши эштэдэжкыж аш ыхын зэрэфаар мы документын къизериушыхъатырээр.

Еджаплэм гъэхъагъэхэр зэрэшашыхъэрэм, Республике ыкчи Урысыем олимпиадэхэм, зэнэкъохъам, общественнэ щылакъэм чанэу зэрахэлажъэхэрэм апае зэрафэрээр Къумпыл Мурат къыуагъ.

Муниципальнэ образование пстэуми ялыкло къэлэдэжэкю 12-м Урысыем ипаспорт Адыгейим и Лышъхъэ аритыжыгъ. Я Хэгъэгу шу альгынен, загъечанынен, ягъэхъагъэхэм ренеу ахагъэхъоненуу ныбжыкІэхэм ар афэлэйгъагъ.

«Тихэгъэгу, тарихъ гъогушкоу

ащ къыкүгъэм, дунэе культурэм илахъэу хишигъагъэм, гъэсэнгъэмрэ шлэнгъэмрэ альянсыкъохъ гъэхъагъашоу илэхэм тарэгушо. Амал ин дээдэхэр аш зэриэхэм тицыхъ тель. Зэкэми ткуучиа зэхэльэу Урысыер джыри нахь зэтегээпсхыагъ, нахь льэш зэрэхъущтын тызэрэлэжъэштим сицыхъ тель», — къыуагъ Къумпыл Мурат.

Адыгейим и Лышъхъэ къэлэдэжакъохъ гүчүйгъ афэхъуу, мурадэу ялэхэм зашигъэгъозагъ, дэгээу еджэнхэу, шоу щылэр зэкэ къадэхъунэу афэлэйгъагъ.

Урысыем игражданин зэрэхъгъэхэр къэзыушыхъатырэ спортихэр аратыхэ зэхъум юфтихъабзэм хэлэжъагъэх Адыгэ Республиком и Премьер-министрэ ишшэрильхэр зыгъэцэкээр Къэрэшэ Анзаур, Къэрэлгээ Советым — Хасэм и Тхаматэ игудзэу, Урысыем и Лышъхъэ юу Цэй Эдуард, гэсэнгъэмрэ министрэ ишшэрильхэр зыгъэцакъеу Евгений Лебедевыр.

АР-м и Лышъхъэ ипресс-къулыкъу

Адыгейим и Лышъхъэ къэралыгъо тынхэр аритыгъэх

(Икъеху).

Къэзэрэугоигъэхэм зафи-
гъазээ Адыгейим и Лышъхъэ зэрэхигъэунэфыкыгъэмикэ,
къэралыгъо тынхэр къизыфа-
гъашаагъэхэм Республиком
иххъоныгъе ялахъышо хашы-
хагъ.

«Шъулофшъэнкэ, шъуитвор-
чествэкэ, шъуинаучнэ юфла-
гъэхэмикэ, общественнэ-поли-
тикэ щылэнгъэхэм чанэу шъузэ-
рэхэлажъэрэмкэ тиреспублике
ицхытуу яшъогъа. Экономикэ,
социальне зэхъокынгъэхэм
шъулаах ахэшъошыхъэ. Сыд
фэдэ къинигъуу шъузышъха-
мысыжъуу зэшъошухъын зэрэ-
шъульэктърэмкэ щысэтхъылэ-
шшоу шъущт», — къыуагъ
Къумпыл Мурат.

Адыгейим и Лышъхъэ псау-
ныгъэм икъеухъумэн фэгъэза-

гъэхэм дэгээу юф зэрэшэ-
рээр къыхигъэштэй. Урысыем и
Президентэу Владимир Путин
и Указкэ ильэсүбэ хүн-
гъэу юф зэрэшэхэр, ясэнэ-
хаткэ пъэхъагъэхэр зэрэхэм
афэш щытхъуцэу «Урысые
Федерацием изаслужнен врач»
зыфилорэр Адыгэ Республике
къэлэцыкъу клиникэ сымэдже-
щым иотделенихэм япашхэу
Пшыгый Сарээр Хъацэцэ Эм-
мэрэ афагъэшьошагъ.

Псауныгъэм икъеухъумэн
иляхъышо зэрэхишыхъэрэм
фэш Мыекъопэ район сымэдже-
щым хирургиэмкэ иотделение
ипащэу Виктор Переверзевым
Адыгэ Республиком и Лышъхъэ
и Указкэ щытхъуцэу «Адыгэ
Республикэм инароднэ врач»
зыфилорэр къыфагъэшьошагъ.

Урысые общественнэ движе-
ниу «Народнэ фронт «За-
карбый».

Россию» зыфилорэм ишьолтыр
гъэцэкэлэжээ комитет ипащэу
Юрий Гороховын Урысыем и
Президент ирэзэнгъэ тхыль
къызэрэфагъэшшошагъэр Къум-
пил Мурат къыхигъэштэй. Аш
зэрэхигъэунэфыкыгъэмикэ, пан-
демиум ильхъан общественнэ
организацием ипащэ волон-
терхэм яштбхэр ялофшэнкэ
ыгъэшьозагъэх, медицинэ учреж-
денихэм ялофшэнхэм чанэу
иэпилэгъу афэхъуу.

Ялофшэнкэ пъэхъагъэу яэхъ-
эм фэш хэгъэгум и Президент
ирэзэнгъэ тхыльхэр къафагъэ-
шшошагъэр Мыекъопэ трол-
лейбус гъэлорышлэл иводи-
телэу Наталья Гречко, пшы-
дэлкыжъэу ыхырэмкэ гүнэн-
къэ тъэнэфагъэ зиэ обществ-
вэу «Архиград» зыфилорэм
имашинистэу Гүнажэхъэ Ас-
карбый.

Хэгъэгум иобщественнэ-политикэ
щылэнгъэхэм чанэу зэрэхэ-
лажъэхэрэм фэш Адыгэ Респу-
бликом и Общественнэ палатэ
хэтхэу Барцо Тимур, Бзэдже-
жыкъю Абрек, Анна Крюковам
Урысыем и Президент ирэзэн-
гъэхэм тхыльхэр къафагъэшьо-
шагъэх.

Юфтихъабзэм икъехуим Адыгей-
им и Лышъхъэ Урысыем и
Мафэкэ къэзэрэугоигъэхэм
къафагъэшшоу, ялофшэн тапэки
гъэхъэгъакъэхэр щашынену, шоу
щылэр къадэхъунэу къафэлэй-
гъагъ.

«Гъэхъагъэу шууиэхэм джы-
дэдэм тапашхъэ ит пшьэриль-
хэм язэшохын закъол мэхъа-
нэшо зыкырьялэр. Ахэр тапэ-
ки къышуушхъалэжъыщых,
Адыгейими, хэгъэгуми ятеклоны-
гъэхэмрэ ягъэхъагъэхэм ля-
лапсэ ахэр афэхъущыхъ», — къы-

иагъ Къумпыл Мурат къэралыгъо тынхэр зыфагъэшьо-
шагъэхэм зафигъазээз.

Джащ фэдэу юфтихъабзэм
хэлэжъагъэх АР-м и Премьер-
министрэ ишшэрильхэр зыгъэ-
цакъеу Къэрэшэ Анзаур, фед-
еральнэ инспектор шхъаэу
Сергей Дрокинир, Урысые
Федерацием и Общественнэ
палата хэтэу Мэшбэшэ Исхъакъ,
АР-м иминистрэхэм я Кабинет
хэтхэр.

Зэкэмкэл агъэшуагъэхэр лъэ-
ныкъо зэфэшхъафхэмкэ гъэ-
хагъэ зышыгъэ нэбгырэ 34-рэ.
Ахэм ацэхэр тисайт ижүү-
тээштэх: www.adygvoice.ru.

**Адыгэ Республиком
и Лышъхъэ ипресс-къулыкъу**

Сурэтыр А. Гусевым тыри-
хыгъ.

Онлайн-программэм хэлэжъэнхэу къырагъэблагъэх

Урысыем и Мафэ фэгъэхыгъэ онлайн-программэм Теклонигъэм
и Музей кыгъэхъазырыгъэм Адыгэ Республиком щыпсэухэрэр
хэлэжъэнхэ альэкъышт.

Мэкъуогъум и 12-м
рагъэлэжээ юфтихъа-
бзэм къыдыхъэлтигъэх
онлайн-экскурсиенхэр,
патриотическэ ордхэм
яконцерт, мастер-клас-
счэр, нэмыхъэри. Аш
пае сайтэу <https://victorymuseum.ru/playbill/events/onlayn-programma-ko-dnyu-rossii/> зыфилорэм шууихъан

фае.

Программэр онлайн-
экскурсиекэ кызэ-
лахъыгъэштэр, ар зыфэхъ-
хыгъэштэр Хэгъэгү
зэошхом ильхъан ти-
цифхэм лышъужын-
гъэу зэрахъагъэр ары.
Къэралыгъом щыпсэу-
хэрэм Щытхъум и Зал,
экспозициежэу «Подвиг
Армии» ыкчи «Подвиг
Народа» зыфилорэр
зэрагъэлэгъунх амал
ялшт. Теклонигъэм и
Музей итарихълэжъэу

Александр Михайловым
летчикхэм, танкистхэм,
разведчикхэм, дээ коман-
дирхэм, джащ фэ-
дэу капитанэу Иван
Флеровым — советскэ
дээмкэл реактивнэ ар-
тиллерием ибатаре
иапэрэ командир лы-
хъужынгъэу зэрахъа-
гъэр юфтихъабзэм хэ-
лажъэхэрэм къафил-
тэшт. 1941-рэ ильэсүм
Смоленскэ дэж щы-
къогъэ заом тидзэхэм
пэцнэыгъэ адызезы-
хъэгъэ генерал-литей-
нантэу Михаил Луки-
ным игъэхъагъэхэм
якъэбар цыфхэм аш-
гъэшгъоньшт.

Виртуальнэ экскур-
сием къыдыхъэлтигъэх
«Поклонная гора» зы-
филорэм тарихъэу пы-
лэхъыгъэ ыкчи саугъэт
комплексым итамыгъэ-
хэм къарыкырэм цыф-

хэр нэйуасэ фашы-
щыхъ, мы чылгээ
ауштэу зыкъеджагъэх
къафалотшт. Уччээ
къатыхъэрэм джэуап-
хэр къаритыжъыт Тек-
лонигъэм и Музей
иофишлэу Алена Вол-
ковам.

Проектэу «Главные
детские песни 1.0»
зыфилорэм къыдыхъэ-
ллытагъэу концерт
къатышт. Сэндауцыгъэ
зыхэль къэлэцыкъухэм
патриотическэ ордхэр
къаоштыхъ.

Джащ фэдэу 1936-рэ
ильэсүм агъеуцугъэ
советскэ фильмэу «По-
коление Победителей»
зыфилорэр онлайн-ки-
нотеатрэм кыгъэлэ-
гъошт. Нэмыхъи юфтихъа-
бзэхэрэ зэхажэштыхъ.

Денис ГОРИЦКЭР.
Теклонигъэм и Му-
зей испециалист.

Къиньгъохэм апсыхъэгъэ тихъэгъэгу клас

(Икъях).

макл^у дгъэфедэним, хэгъэгум
къыщыдагъэк^урер, сид фэдэ
льэныкъомк^и, нахыбэ хъуным
цык^у-цык^о тыкъыфако.

Къэралыгъом исуверенинет нахъ пытагъе, зыкъуухумэжъын амалэу илэр фэдэ пчагъакъен нахъыбэ хъугъе, дзэхэр, аш-епхыгъе техникэр агъакъэжьы-
Пэх.

2014-рэ ильэсэым хыгъэхүнэ-
ныкью Кырым референдум
щизэхажшэшь, цыфэу аш хэ-
лэжьагъэхэм янахыбыэм Уры-
сыем кыхэхжаждынхэм амакъэ-
фаты. Аш тетэү Республикеу
Кырым Урысые Федерацием
исубъектхэм ашын мэхүүжын

исуобъектам ашыц мэхбужь.

Аш ыуж охътабэ темышлээзэ Краснодарскэ краимрэ Кыныримрэ зээзыпхыхэрэ лъэмыйджыр ашыц.

Джаш фэдэү дунээ ыкчи льтепк мэхъянэ зиэх хуягээ-шлэгэшхо Урысцыем итарихь кынхэнага гэхэм ашыцых Шяачэц щыклогээ Олимпиадэр, 2018-рэйльзэсийн футбольынмээ Дунээ чемпионатэу тихэгээгү щизэхэашгыагаар.

шээ баатар.

1990-рэй ильээсхэм зэтэзыг ёхийн
гээдэгтэй экономикэми хэжьоньгээ
хэр мыймактэй ышыгъях, бизнесийн
иным хэбзээхэдээ кытырэмийн
хэвшыгъяа хэхьуагь, социальны
льэнхүчийн кыралыгьом нахьын
бэу ынаа тет хүгузээ.

Ушъхъагъа зэфэшхъяафхэр куаугушысыэ, «ныбджэгүнтийн гээдэх зыдитимылэжь» къэралыгьохэм санкциехэр Урысыем Къызэрэпагъохырэм зээрар къызэрихырэм фэдэу шуугын къыздихыгь. Игэхлийн къырамышуу мышь къыщаашырэ продукциер нахьыбэу дгээфедэным тыйкын-фэклоным пae мэккүмэш хъыз-мэтым изегьеуশомбгүн къэралыгьом нахьыбэу мыльку пэуигъяхъэ хъугьэ. Аш хэхьюнчлэхүүр къыкэлдэцкүүгээ

Мэжүүмэш хъязмэтэм ичигуу, лэжыгээ кыншагжээ, «пахотнэклээ» заджэхэу дунаимтетым изы процент Урысаемеубыты. Аш ызыныкъом нахьын бэм тичыгулэхжэхэн коц щалэжбы. 2000-рэ ильэсүм лэжыгээ тонн миллион 65-м яхуУрысаем Ѣщууахыжыгъягъ, сээс.

A black and white photograph capturing a group of young children, likely Georgian, participating in a formal procession or ceremony. The children are arranged in a long, straight line, moving from right to left across the frame. Each child holds a tall, slender flag on a pole. The flags are decorated with different symbols, such as the national emblem of Georgia and the map of the country. The children are dressed in traditional or semi-traditional attire, including dark blazers over white shirts, ties, and various headgear like hats and bows. The setting appears to be outdoors during the day, with trees and other people visible in the background, though slightly out of focus.

они 133-м рагъэхъугъ. Аш щыщэу тонн миллион 85,9-р коцы.

Іэкыб къэралхэм ящэгъенымкэ Урысыем дунаим апэрэ чынපэр щиубытыгъ. 2020 — 2021-рэ мэкүмэцш ильэсэм тикъэралыгъ тоонн миллион 33-рэ фэдиз іэкыбым ытлупщыгъ, мыгъэ а пчагъяр тоонн миллион 37-м нағзэсын гухэль ял.

Гушынэм пае, промышленностын, 2000-рэ ильэсэм къыщын ублагьэу 2017-рэ ильэсэм нээштэмэ, процент 55,4-рэ къын дигъэкырэм хигъэхуагъ. 2018 — 2019-рэ ильэсхэм а процент хэр 103 — 105-м нэсигъэх. Ашиг фэдэх хэхжоныгъэхэм тоошлэл

къэкъуаплэу къыхэзыхыхэрэм япчагъэ ильэс къес нахыбы мэхьу.

Экспертхэм къызэрэхагъэшырэмкэ, 1990-рэ ильэсхэм къэралыгъом чыфэшху тельымре

Лъэпкъ проект 12-у УФ-м Президентэу Владимир Путиниро къэшакло зыфэхъугъэхэм социальне ыкки экономическе лъэныкъюхэр зеклэ къызэлъяубыты Ахэм яшчагъэклэ еджаплэхэрэ

ильэсхэм мы тофыгъохэр дэгээзижьыгъэх хүүгъэ. Экономикэм хэхьоньгъэхэр зэришьхэрэм ишыхъат бизнес иным, гуртым ыкли цыклик зызэрэушьомбгүрэр, хызметшаплэхэр нахыбэ зэрхьгүрээр. Гүшигээм пае, промышленностын 2000-рд ильэсчим кыышыгъэр, гъэстиньпхэ шхъуантгэм псым, электричествэм якуунтгэм, хэр, гъэпсэфыпэ чыпчэхэр спорт посузальхэр, нэмыхыбы Урысчим исубъектхэм кээ аашаших, ялагъэхэр агъеклжыхыгъэр, посуплэхэр зэтырагъэпсихъэхэр. Проектхэр 2019 — 2024-рд ильэсхэм атэлтыгатгях

стым, 2000-рэ ильэсүм кыбыць-
ублагьэу 2017-рэ ильэсүм нэс
пштэмэ, процент 55,4-рэ кыбы-
дигъэкырэм хигъехуягь. 2018
— 2019-рэ ильэсхэм а процент-
хэр 103 — 105-м нэсгүйхээ. Аш
фэдэх хэхьоногъэхэм ювшлэлэ
чынгэхэмкэ гумэкыгьоу щыла-
гьэри дагтээзжыгь. 1990-рэ
ильэсхэм ювшлэлэ чынгэ зими-
лэхэм яичагьэе проценти 10,6-рэ
хүщтгэхэмэ, непэ проценти 4-м
къэсэу къеъыхыгь.

Лъэпкъ проект 12-у УФ-м и
Президентэу Владимир Путинир
къэшакло зыфэхъуягъэхэм соци-
альнэ ыкки экономическе лъэ-
ныкъохэр зэкэл къызэльябуыты.
Ахэм яшуаагъэкэ еджаплэхэр,
къэлэцкыу ыгынгэхэр, сыме-
тическе болтуулжине. Тогто-

ильэсхэм атэлтыгат ба.

Гүшүйэм пае, медицинэм хэ-
хьоногъэ инхэр зеришгэгъэхэм
технологиякэхэр зэрэгчагьэ
федэхэрэм ишихьят 2020-рэ
ильэсүм коронавирусыкэу ду-
наир зэлъязыкгүйгээр Урысыем
къызехъем, іэккыб къэралэ
«Кочиэшхоу» зызыльтытэжы
хэрэм анах лъэшэу унэм пэ-
шүүеклон зерийлэгъигьэр. Ад-
къызэолагъэхэм зыщаиэзэштх
госпитальхэр охьтэ къэлкым шью-
лтырхэм ащаагъэпсыгъях, къэл
зыщагъэуцугъэхэр бэ, іэзгэгъ
уцхэмкэ Ѣыклагъэхэр елбэтэ
дагтээзжыгьэх, Изынгэлы пын-
клем зырагъэушшомбгүйг. Вак-
цинэу вирусыклем пашүүеклоцты
пстэумэ аз Урысые Федерал
жимээтийн эмчилгээнд

ахалъянэу зэрэрагтэжьагтэм
медицинэм үзүүлэхийг хөгжүүлэх
имызакьоу, наукэм зызэри-
шомбгүрэри кьеушыхьаты.

шымогү береги көвештілдіктерінде тұрғандастырылған. Пандемияның иегерьшілдік көрсеткішінде оның мәнін анықтауда көзделуі мүмкін. Аның мәнін анықтауда көзделуі мүмкін. Аның мәнін анықтауда көзделуі мүмкін.

Джащ фәдәу медицинәм иуч-
реждениехәр ящыкіләгъә обору-
дование дәгъүхәмкә зэтегъэ-
псыжъяльәх, технологије пәрләхәр
зыщағъәфедәхәрә медицинә
Іәпүләгъур цыфхәм нахъ кызызә-
кіләгъәхъәгъошы афәхъуль. На-
хыыпеккә ащ фәдә Іәпүләгъу
къыуатыным пае Урысыем
икъәлә шъыхаә уклон фәягъэмә,
джы субъектхәм ащищыбәм
Іәзәпкә гупчәшхохә амалышхо-
хәр зиләхәр къащызәуахыгъәх.

Гъэсэныгъэм, шлэнгъэм, культурэм, спортым альянкьо-
кіэ хэхъоныгъэу щыгэхэр гурыт
ыкы спорт еджэплакъеу къа-
шыхэрэм, культурэм и Унэу,
тхыльеджапъеу агъэклэжыхэ-
рэм, музеуу кызызэуахыхэрэм,
намыкыбэм кнаашыхьаты.

Къэралыгъо Іэпъїэгъоу цыифхэм афаклорэр нахьыбэ зэрэхъугъэри нэрыйльэгъу. Игъот маклэй, тхъамыкъу псэоу хэгъэгум исыр нахь маклэ шыгъэнным ар фытегъэпсыыхъагь.

Фэо-фашїэхэр цыифхэм нахь къызїэклэгъэхъэгъошуу афэхъүүнэй дае цифре шыкъэм шыгъэ-

Ным наэ цифре штыкэм цыргэ ныгъэм зыщырагъявшъомбгүй.

Ильяс пчагъэе хуульэу УФ-м и Президентэу Владимир Путинам УФ-м и Федеральнэ Зэлукэ фэгъэхырэ Дэжэлсальэ къешьы. Аш зэшлхийгээ хуульэр зызэвэфхээссыжыгыг, щыклагъэхэр къышыхэгъэшгыгъэх, неуцыра мафэм шлоки имытуу шлэгъэн фаер къышуугац. Цыфхэр аш ежэ хуульэх. Сыда пюмэ къэралыгъом ипащэ къышуагъэр пъяцкагъэ зэрэхъүщтэм яцыхъэтэл, социальнэ-экономическэ хэхъонгыгъэхэм ар афэорышишэнми щэгүгъых.

ХҮҮТ НЭФСЭТ.

Тигъэзет иныбджэгъу лъапIэхэр!

Мы ильэсүм иятлонэрэ кІэльэнүкъо төлъйтэгъэ кІэтхэгъу уахь-тэр макло. Почтэмкіэ укІэтхэн хъумэ, тигъээжт мэзихым кынфэ-кІоным фэшиаусэр сомэ 1006-рэ чапыч 20-рэ (минирэ хырэ чапыч токиырэ). Мэзищым — сомэ 503-рэ чапычи 10-рэ (шъитфырэ Ѣырэ чапычишиырэ).

Почтэ кІэгъэтхэним фэшъяфэу корпоративэ кІэтхэныри ретэгъэкІокІы. Мыекъуапэ дэт ІофшІэнІ ыкІи күулыкъузехээ зэфэ-

шъхвафхэу гъэзет экземпляр 15-м кышиныкІзу къизытхыкІыхэрэм аае зы экземплярын ыуасэр сомэ 240-рэ. Гъэзетхэу мыш фэдэ шыкІэмкІэ кыратхыкІыхэрэр игъом къышуфищэжьынзу редакцием ыишье рельхважсы.

Редакционеу «Адыгэ макъэм» гъэзетыр къицинхыкІын хъумэ ыуасэр соми 150-рэ. Мыщ фэдэ уаскІэ къизитхыкІыхэрэм ежь-ежырызу гъэзетыр редакцием чІахыжывз ашІын фае.

ШъукЛатх лъэпкъ гъэзетэу «Адыгэ макъэм», ныбджэгъухэр!

Адыгейм къэралыгъо гъэпсык! Э зи! Эр ильэси 100 мэхъу

Хъут Малыч Шъэлихъэ ыкъор

Адыгейим автономие илэ зыхъугъэ ильэсым кыышыублагъэу непэрэ мафэхэм къанесэу хэку партийнэ ыкли гъэцэкіэкло хэбзэ къулыкъухэм пащэу ялагъэхэм япчыагъэ нэбгырэ 30-м ехъу. Ахэр хэкум ианахь цыиф гъэсагъэмэ ашыщигъэх. Хэпэгум шыыпкъаагъэу, шүльэгъоу фырялагъэмкіэ авшъэ уклон умыльэкынэу, щылэкіэ-псэукіэу цыифмэ ялэр нахышу зэрашыщтым ахэр псэемыблэжъэу фэбанэштыгъэх. Щэлэгъэшхорэ щэчыгъэшхорэ ахэльэу |энэт|э хыылъэр зэрахъэштыгъ, къалэжыгъэу хэкум идышьэ кіэнхэу ихьишьэ щыщ хъугъэх.

А пээнд пстэуми, шлэнгийн
илагъэмкий, шыныкъагьэу, цыфры-
гээ-лэдэбигьэу хэлтынгээмкий,
Хувь Малыч Шъеплихъя ыкъор
къахэшти. Сэ сшыхъэктэ, хэбзэ
гэцэктэкэлж къулыкъухэм юф
ащысешэфэ, цыиф зэхэдэд имы-
лэу, зэклэри изэфэдэу, мыгупсэ-
фэу, бэмыйло-башэу аш фэдэу
зэмийблэжьэу юф зышлэгтэ пашэ
сырихынгагъэп. Аш пээнгынгээр
зыщиыгыгьэ льэхжаным юфэу
зэрихъагьэм иштуагьэкэ хэкум
иэкономики, икультури, исоци-
альнэ фэло-фашихэми инэү
зыкъяатыгь. Тхыгъе кэлжим
Малыч зэрихъэгьэ юфмэ, гэхж-
агьэу ышыагьэмэ зэктэмэ уащы-
ллыгэсэн пльэкыщтэп. Арэү
щитми, адре пащэхэм къахэзий-
гэшшэу шэн-зеклиакэу хэлтынгээ-
хэр, игупшисэ зынэсцыгьээр
щисэ заулэктэ къэзгэльягьомэ
сшлонгыу. Апэу ышхъя юофкэ
къезгэжжээн.

Хъут Малыч 1932-рэ ильээсм жъоныгүа��лэм и 9-м Төүцожь районым ит къудажэу Джэджехъаблэ къыштыхъуг. Пэублэ еджаплэу къудажэм дэтыр къызеухым, район гулчэу Пэнэжъыкуае дэт гурьт еджаплэм щеджагь. Ахэм ауж Кубанске мэկъумэш институтыр 1956-рэ ильээсм къыуухыг. 1958-рэ ильээсм къышыублагьэу КПСС-м исатырхэм ахэтыгь. Малыч йофшэнэр Төүцожь районым и МТС участковэ агрономэу щыригъэжьагь. Колхозэу «Октябрэм» иагроном шъхъэлгэй, нэужым тхъаматэм игуадзэу щылэжьагь, етланэ Төүцожь районым мэкъумэш хъызметымкээ инспекциеу илэм ипэцщагь. Ахэм ауж гугъэлэ инхэр къезытырэ специалист ныбжыкылэр хэку исполкомым имэкъумэш йофшланлэ къащэжьы. Партием и Адыгэ хэку комитет иапэрэ секретарь илэпилэгъю йофышагь, мэкъумэш хъызметымкээ хэку комитетым иотдел пэцнэнгъэ дызэрихъагь. 1968-рэ ильээсм къышыублагьэу 1979-м нэс Адыгэ хэку исполкомым итхамэстагь, 1979 — 1983-рэ ильэсхэм Краснодар крайисполкомым итхаматэ игуадзэу йофышагь, 1983-рэ ильээсм къышгэжъэжьагьэу дунаим ехыжъыфэклэ (1989-рэ ильээсм нэс) партием и Адыгэ хэку комитет иапэрэ секретарчыг.

Малыч масличнэ, эфиромасличнэ күлтурэхэмкэ научнэ—уштэгүйгээ институтын (ВНИИ) иаспираантурэ къуухыгъ, экономикэ шээньгъэхэмкэ кандидат хъугъэ. Адыгэ хэкум ыккы Краснодар краим янароднэ депутат-хэм я Советхэм ядепутатэу мызэу, мытго хадзыгъ, СССР-м, РСФСР-м я Ашхээрэ Советхэм ядепутатыгъ, КПСС-м и ЦК ия XXIV — XXVII-рэ зэфэсхэм ахэлэжьагь. Лэжээкло Быракъ

Плыжным иорденэү щы кыра-
тыгъ, «Знак Почета» зыфилорэр,
медаль зэфэшхъяфхэр кыфа-
гъешьошагъэх.

Малыч Адыгэ хэку исполкомом итхаматэу зыщылэжьеэгээльэхъаныр хэкум анахь юфышхохэр зыщырахъяжьеэгээ ильзесхэм атефэгъягь. Автоном хэкур загъэпсыгъяэр ильзэс 50 зэрэхүрэм илэгъокеу 1972-рэ ильзэсим социальнэ-экономическе ыкчикультурнэ хэхъоныгъяхэр егъэшыгъэнхэм афэгъэхъыгъе тхильхэр зэхигъяацаагъяэх. Хэкум юфтихъабзэу зызэррахъаштхэр зыщыгъэнэфэгъэ унашьор а ильзэс дэдэм гъэтхапэм и 10-м РСФСР-м и Алишээр Советынштэгъягь. А унашьом диштэү мэккүмэцх хыаизметым хэхъоныгъяхэр ышыихэу ригъэжьагь. Лэжыгъяхэр посы аклагъахъозэ къялэкъыхэу аублагь. Былымхунымрэ чэтхүунымрэ зыкъяэтыгь. Лым, щэм, хъаджыгъэм, хэтэрыкхэм, пхъэшхъэмышхъэхэм гъомылапхъяхэр ахэзышыкъыре юфшаплэхэр, лашу—лушухэр, былымхусхэр кыцээзыгъякъыре хыаизметшаплэхэр хэкум щагъэлсыгъяэх. Районхэм якъопэ эзфэшхъяафхэм потребкооперацием, продпромторгым щэплэ-щэфаплэхэр, унэгто фэофашлэхэр зыщагъяэцкілэре юфшаплэхэр къаашызэлвахъяэх.

Заводхэу «Дружбэр», «Промсвязыр», «Фрунзэр», «Редукторнэр», цеплюлоз-картоныш, кілпесш, сэнеш, ахэм анэмыххэу псеолъешыным щагъефедэрэ пкъыгъохэр къыдэзгъэкыре хъызметшапхэри, нэмыххери а лъяхъаным хэкум щашыгъэх. Мыекьюапэ итыгъекъохьапхэкэ гъезагъэу микрорайон пчагъэ цыфхэр щыпсунхэу ашыгъ. Хэкум ит псеүлхээм гъогухэр, газыр, псыр, электричество, связыр яэ хъуягъэ.

Адыгэ хэку исполнкомым иот-
делхэм япащхэр Малыч Ягъусуэ
зынэмсыгъэхэ федеральнэ
министерства щылэп. Ехъ
Мос-
ква Къызыкокъе Къытльхъу-
щтыгъ, а уахътэм къэлэ шъхъа-
лэм щылэу къыгъотырэр лэпьлэгъу
ышыщтыгъ. Софу зэдихырэр
багъэ. Тэри ашь тызэрхэлажье-
рэр гъэсэнлэшү тфэхъущтыгъ.
Тыдэ тыкъуагъэми, Малыч шъхъе-
къяфагъа хэлжээ къышыгъокъы

кэфай вэ хэльэу кыышыгэй бокынштыгъэх. Ежь 19дэбэу хэлтывм кыхихэлэу зыдэгүшүүлэхэрэр зерягуапэр къахэшцу къедэгүштигъэх. Нэбгырэ пэпчь едэүнүеу ежьыри щэлагьэ илагь.

Сыгу къекыжы: Мыекьопэ псырыкыуплэм заказчикэу илэр зызеблахьум, проектыр СССР-м и Минводхоз къитцыжынышь, УФ-м и Госстрой экспертизэ икэрыкэу щашыжынэу тщэжын фаеу хъугьагьэ. Малыч Москва Ѣылэу ар зызэхехым,

УФ-м и Правительствэ машинэр кышихи, Госстроим проектыр тиғъеңжыгъагъ. Кызготеү машинэм зэрифэу кызыдушьа гъэх, етланэ тызедеёзэ ялпінэрэ къатым дэтхылжыгъэх. Госстроим проектым осэ ин кынфиши, щысәтхыпэу ылъытэ-Дыр.

Псырыкыуаптэм ишын фәзэхъыгъэ титулыр аштэнүм фәш. Госпланым иотдел 32-рә къынкәтхәжын фаеу хъугъягъэ. Ахәр къатихмә зәбгырыдзыгъяу атетыгъэх (джыре Къералыгъо Думэр зычыт хъужыыгъэр ары). Шышхъеду мәзагъ, фабэр градус 40-м нәсыйтыгъ, мафәм джанәр зытю-зыщэ зәблэтхъунеу хъущыгъэ. Тинасылыт, Госпланыр хъакиәтшү «Москва» пәмыйчыжын щыгыгъ. Апэрэ ильесым псырыкыуаптэм пәуехъашт ахъщэр ағъенәнүәфы зәхъум, Главкым ипащэрә Малычра зым хигъекыимә, адрем хигъяхъозэ, къэләмүр пчъагъэрә зәләпахыгъ. Малыч ежы зыфыуагъэм афытекиыгъэп ыкылтири-гъекыгъ. Главкым ипащәрәмәнүәфы зәхъум «Мын пчъагъәхәм акыб цыфхэр дәтих, ахәр згъепцәнхә сыйфитеп» риғогъагъ. Аш тетэү 1979-рә ильесым, пайалыым къылпәу, псырыкыуаптэм ишын разгъажынгъагъ.

Поселкэу Тульскэм район сымэджещэу щашырэр аухы-щтыгъ, ау псы шлоир зыщаукуэ-бзыре чыптар хъазырыгъэт. Малыч хэкыцпэ льыхью шэгээн фаемкэ щысымэ зырызэу яупчыгъ. Сэ кызысэнэсым, ашт псы шлоу кыкырэр Мыекъопэ къэлэ укъэбзыцпэм къещагъэмэ нахь тэрэзэу къесуягъ. Малыч проектировщикмэ лъэшэу яцэ-цагъ Мыекъуапэ дэс цыфхэр зашьорэ псыхъом а псы шлоир хэллэдэжьынэу зэрашыгъэмэ

фэш!. А чыпілә дәдәм трубәхәр къэзышырыэ заводэү Краснодар дәтыйм ипащә телефонымкез фытейи, аш пәуұхьацт километрә 16-р къаратынәу өзөгырығъяр. Йоғри псынкіәу зәшіохығъе хүң Пәнъя.

Мыекуапэ троллейбус кла-
пілэхэр щагъэпсыхэ зэхъуми
Малыч иахышо аш хильхагъа.
Аш пае Москва пчъагъэрэ кла-
гъэ. Депом чэтыщ станокхэри,
троллейбусхэри аш ихъатыркэ
къытатыгъагъэх. Росавтодорым
ипаша ныбджэгүнгэй дыриэм
къыхэкіеу, мэшлоку гъогум
шъхарьыкыре лъэмиджэу ура-
мэу Шэуджэным ыцэкэ щытым
тельир Мыекуапэ щытшыгъагъа.
Аш ишуагъэкэ троллейбусыр
къалэм итемир лъэныкъокэ
гъэзэгъэ Ioфшаплэмэ анэсэу
хъувьагъа.

Хэку театрэр рагъэжьэгээ
кьюдьеу (непэрэ Филармониер
ары) а ильэс дэдэм культурэм
епхыгээ псэуялхэхэу цыф жүз-
гъэхэр кызыэкlyалэхэрээр Урын-
саем шамыгъэуунхэу, рагъэ-
жъагъэхэри кызыэтэрагъэуон-
хэу федеральэу унашьо Кын-
дэкыигъагь. Аш пае къэмэнэу
драматическэ театрэр кызыэтэ-
мыуцоу ашынену Малыч фиты-
ныгъэ кызыдыхыгъагь. Ар ашь-
зэхүм метра 24-рэ зикъихыгъээ
гүуч бгыкъухэу унашьхэм тыра-
гъэукохэрээр хэгъэгум рагъота-
гъэхэп. Ахэр Грузиен шашыхэу
кычылэкыгь. Малыч хэку культу-
рэм ипащ гүусе ешыши, псэо-
львшиме япащ акыгьоу, Грузи-
ем маклохэшь, а бгыкъухэрэ-
къафашынхэу къязэгъых. Аш
фэдэу Малыч зэрихыагьэу, гу-
зыльтатгъэу зигугуу къэпшынену
щылэр гүнэнч.

Малыч иңғыл тъэпсыкәкәз
гұлдытәшхо иәғъ, тъунә зылды-

Мыфырэ щығағъэп. Пчагъэрэ
къыхэкъыштыгъ Москва тыкъи-
кыжъеу ом зыкъызэблихъумэ
Краснодар иаэропорт самолетыр
щамыгъэтысэу Ростов, Анапэ
е нэмыхы къалэ горэм къышы-
тыйсэу. Джашыгъум Малыч
имашинэ ашт къыгъакъоти, зэкэ-
ми тиугъоижьыти, тыкъыдищэ-
жъыштыгъ.

Малыч адыгабзэр дэгъюо ышІештыйгъ, аш изытет гъунэ лъифыштыйгъ. Адыгэ литературам ыбзэрэ грамматикэм хабзэу хэлхэмрэ язэгъэфэн ынале тыригъетыштыйгъ. Ильэсым къыклоцI ахэм афэгъехъыгъеу зыто-зыще исполкомым щыхэ-пльэнхэу народнэ образованием зи къахимылъхагъэмэ, емыкушво афильэгъущтыйгъ. Етлани, къэогъен фаер, тхъаусыхэ зиэу исполкомым къаклорэ пстэуми тынале атетын, ӏепылэгъу тафэхъун зэрэфаер ренэу къызэрэхигъещтыйгъэр ары. «Егъэзыгъэм къыхэкъеу зыкъытфагъазэ. Тэ тшъхарькIхэу ахэр зыдэклюжынхэ щылэп. Цыфыр къин чыпIеу зэрьфагъэр зэхэфыгъеу дгъэрэзэн, тыдеэн фае. Ахэм шъузэралэгъокIырэ шыкIэр хабзэм напэ фэхъужбы», — ылоштыгъ.

Малыч шіңенігъэләжъ-агрономеү зэрэштыгъэм ельтырыгъэу мәккүмәшт хъызметым хөхъоныгъэхэр ышынхэм, пынджаләжыным иғзэпсүн, Адыгэкъале ишын илахъэу ахильхъағъэхэм хәушхъафықыгъэу ягуғу къэпшыныр төфе. Сәсишлөштыкіл, йоғшләгъую а лъехъаным илағъэхэм, готовгъэхэм ар зерифешшүашэм тетэү къалоттэн, къатхъыжын алъэкъыщ. Малыч ар къыләжъыг! Чыгум пыльхэр зәкіл, звеньевойхэм, бригадирхэм, мәккүмәшшә пәртхэм къащегъэжъагъэу пашхэм анэссыжъэу, инәосағъэх, ышаштыгъя.

Аш пәншыныңғээ зыштыззархынъ-
ғыэ ильзхам Урысые хәттәгүм
иапшыэрэ тын лъапләу Лениним
иорден, Лъэпкъэм язэкъошны-
ғыэ иорден кыфагъашшошагъэх.
РСФСР-м иминистрәхэм я Со-
ветре, ВЦСПС-мрэ ябырақъеу
зәләпахырәр мыйзәу, мыйтоу хә-
кум къыратыгъ. Краснодар
краим һоф щешіләфә Адыгейимрә
краимрэ азыфагу зәгурлыоныгъэ,
зекъошныгъе илтыным лъэпсәшү
фишын ылъакылъ.

Малыч унгээго зэгжэфэгье дахэ илэр. Ишьхъэгүсэре ежыр-ре күйтү зэдапуугь, зедале-жыгь — Аслынэр Русьлынэр. Түми шэныгээ дэгүүхэр агто-тыгъэх, унагнохэри льфыгъэхэри ягэх, щыгэнэгъэми чыпилэ гъэнэфагь щаубытагь. Ильяс 56-рэ нылэп Малыч кыгъяшла-гъэр. Адыгейр республике ху-ным, цыифхэр нахышлоу щыгэн-хэм ыгуре ыпсэрэ ахильхьагь. Аш зэрихъэгье тофхэр непэрэ щыгаклэм, тыйдэ улпъагъэми, кыххэзых. Кыгъяшлэгье ильяс-хэм хэмькоклэжынэу лъеуж дахэ кыгъянаагь, тоф дээзышла-гъэхэми, зышгэштигъэхэми шүклэ агу кынэжыгь.

Гъукэл! Нурбый.

ХЭДЗЫН ТЕДЗЭ ЩЫГЭШТ

АР-м хэдзынхэмкэ и Гупчэ комиссие я 167-рэ зэхэсигьо мы мафэхэм илагь. Йофыгъо 14-мэ аш аштегүүгэйагъэх, унэшо гъэнэфагъэхэр ашыгъэх. Зэхэсигьор зэрищагь АР-м хэдзынхэмкэ и Гупчэ комиссие и Тхаматэу Сэмэгу Нурбай.

АР-м и Къэралыгь Совет — Хасэм идепутатыгъэу Тэххутэмькье районымкэ зы мандат зиле хэдзыгээ коеу N 21-м щыгэгэ Шъэо Аскэр Тэххутэмькье район администрацием ишацэй зэргээнэфагъэм къыхэкыкыкэ имандат къыгъэтэлтигь. Аш къыхэкыкыкэ АР-м

хэдзынхэмкэ и Гупчэ комиссие исекретарэу Хъаццэлэ Фатимэ хэдзын тедзэхэр 10ныгъом и 11-м зэхажэнэу игоу ыльэгъугь, комиссии хэтхэм аш дырагъэштагь.

Хэдзын тедзэхэм языфэгъэхазырын, Тэххутэмькье районымкэ хэдзынхэм-

кэ ичыгээ комиссие йофшэнэр зэрэзэхиштээр Хъаццэлэ Фатимэ къыуагь.

Йофхабзэм нэмэгдэж йофыгъохэми ашыхэлгэгъэх, пшээрэль гъэнэфагъэхэр агъяуцугъэх.

ДЕЛЭКЬО Анет.

Урысыем и Мафэ ехъулээу агъэхъазырыгъэ культурнэ программэр

Урысыем и Мафэ — мэжкуогъум и 12-р — 1991-рэ ильэсийн кыышыублагъэу зыгъэпсэфыгьоу агъэнэфагь. Мэфэким ехъулээу культурнэ программэу агъэхъазырыгъэм шуушигъэгъуаз.

Къэгъэльэгъонхэр — мэжкуогъум и 1-м кыышыублагъэу и 30-м нэс.

Къокыпгэ щыгэсээрэ лъялкхэм яискус-стэвкэ Къэралыгь му-зеим икъутамэу Мые-куапэ дэтыр

Къалэу Мыекуапэ, урамэу Первомайскэр, 221-р гъубдж — бэрэсчко мафэхэм сыхьатыр 10.30-м, шэмбэтымрэ тхахумайфэмрэ сыхьатыр 11-м ще-гъэжьагьэу пчыхъэм сыхьатыр 7-м нэс зэлхүгъэшт.

Къэгъэльэгъонхэр «Традиционная одежда народов Чукотки». Гупчэ музееу «Чукоткэм икъэн» зыфиорэ угъоигъэхэм къахэхыгь.

Къэгъэльэгъонхэр «Ида Таубе. Чукотка. Точка отсчета».

Лэупэкэ Нурбай икъэгъэльэгъонхэр «От мифа к реальности».

Билетхэр зыщыпщэфынхээ пльэкынхэр (Пушкинскэ картэр зыгъэхэри ахэтхэу) Къокыпгэ щыгэсэхэрэм яискусствэвкэ Къэралыгь музеим и Темир Кавказ къутамэ иканс.

Адыгэ Республикаим исурэт къэгъэльэгъуап!

Къалэу Мыекуапэ, урамэу Краснооктябрьскэр, 27-р (мафэ

къэс сыхьатыр 10-м щегъэжьагьэу пчыхъэм сыхьатыр 6-м нэс) ар зэлхүгъэшт.

Урысыем сурэттехыгъэ къэгъэльэгъонхэр «Берега-2022» Урысыем и Мафэ илэгъоклэу; аш хэгъэгүм зэлъашэрэ исурэттехээлэласчэхэр хэлжьэх.

Билетхэр зыщыпщэфынхээ пльэкынхэр (Пушкинскэ картэр зыгъэхэри ахэтхэу) Къокыпгэ щыгэсэхэрэм яискусствэвкэ Къэралыгь музеим и Темир Кавказ къутамэ иканс.

Адыгэ Республикаим исурэт къэгъэльэгъуап!

Къалэу Мыекуапэ, урамэу Краснооктябрьскэр, 27-р (мафэ

лективхэмрэ ямэфэк концерт Гупчэу «Зэкъошныгъэм» щыгэшт.

Пчыхъэм сыхьатыр 8-м ГДК «Гигантам» художественне фильмуу «Последний богатырь» кыщацгэлэгъэшт.

Пчыхъэм сыхьатыр 9-м мэфэк фейерверкыр Гупчэу «Зэкъошныгъэм» кыщацгэшт.

Адыгэ Республикаим куль-турэмрэ искуствэм-рэклэ иучреждениехэр Урысыем и Мафэ фэгъэхъыгъэ йофхабзээз эзфэ-тихъафхэм ахэлэжьэшт

Йофхабзэу «Урысыем ибырахъэр». Культурэм ыкли искуствэм Адыгейимкэ илофшал-пхэм яшъханыгъупчхэм урысые биракым исурэтхэр, ашкэ тематическа сурэтшыгъэхэр атрагъэуцгэшт.

Йофхабзэу «Слово Рос-сии». Студентхэр искустввэхэмкэ Адыгэ Республикаим коллежэу У. Тхабысымым ыцээ зыхырэм «Актёрскэ искустввэр» зыфиорэ икъутамэ чэсчэр щеджэхэрэр

къалэу Мыекуапэ ианахь чын-пэ хэхыгъэхэм адэжь Урысыем ехъилэгъэ усэхэу ежхэм ат-

хыгъэхэм кыышяджэштых.

Йофхабзэу «Лица России». Урыс къэралыгь драматическа театэрэ иартистхэм ясурэтхэр соцсетьхэм къарагъэхъацтых. Мы акцием искустввэхэмкэ Адыгэ Республикаим коллежэу У.Х. Тхабысымым ыцээ зыхырэм истудентхэр хэлэхъэштых.

Урысыем онлайн-акциеу «Я люблю тебя, моя Россия!» Мы темэмкэ видеороликэу Урыс къэралыгь драмтеатрэу А.С. Пушкиным ыцээ щытим иартистхэм ялофшагъэхэр соцсетьхэм къарагъэхъацтых. Мыш джащ фэдэу хэлэхъэштых Адыгэ Республикаим тхыльеджаплэу зымыльэгъухэрэм яем

итхыльеджэхэр, ахэр къяджэштых Урысыем и Гимн исатырэ зэфэшхъафхэу ежхэм кыыхыгъэхэм ыкчи соцсетьхэм къарагъэуцгэштых.

«Урысыем итамыгъэхэр». Поселкэу Каменномостскэм искустввэхэмкэ икэлэццыкlu еджаплэ иеджаклохэм еджэлэпэ шагар Урысыем итамыгъэхэмкэ агъэдэхэшт.

Йофхабзэу «Хорыр». Искустввэхэмкэ кэлэццыкlu еджаплэу N 1-м иеджаклохэм мыш хэлэхъэштых ыкчи Урысыем и Гимн къызэралорэр соцсетьхэм къарагъэлэгъэшт.

Мы мэфэк йофхабзэхэм зэкэми, хорым нэмэгдэх, шо-игъюнгъэ зилэхэр ахэлэхъэнхэ альэцьицт. Шыуакыхыуц!

Мэфэким идээспасальэр — «Мы Россия. Мы Вместе».

Министрэу МЫРЗЭ Джанбэч

к. Мыекуапэ, мэльхэгээхэгъэуцгээ зыфиорэм алэклигъэхъануу.

4. Официалнэу кызыыхаутырэм үүж мэфи 7 зытешлэкэ мы унашьом куачээ илэ мэхъу.

5. Унашьом игъэцэлэн зэрэхорэм лылпльэнэу министрэм игуадзэу И.В. Ширинар фэгъээгъэнэу.

Министрэу МЫРЗЭ Джанбэч

к. Мыекуапэ, мэльхэгээхэгъэуцгээ зыфиорэм алэклигъэхъануу.

6. Унашьом игъэцэлэн зэрэхорэм лылпльэнэу министрэм игуадзэу И.В. Ширинар фэгъээгъэнэу.

Министрэу МЫРЗЭ Джанбэч

к. Мыекуапэ, мэльхэгээхэгъэуцгээ зыфиорэм алэклигъэхъануу.

7. Унашьом игъэцэлэн зэрэхорэм лылпльэнэу министрэм игуадзэу И.В. Ширинар фэгъээгъэнэу.

Министрэу МЫРЗЭ Джанбэч

к. Мыекуапэ, мэльхэгээхэгъэуцгээ зыфиорэм алэклигъэхъануу.

8. Унашьом игъэцэлэн зэрэхорэм лылпльэнэу министрэм игуадзэу И.В. Ширинар фэгъээгъэнэу.

Министрэу МЫРЗЭ Джанбэч

к. Мыекуапэ, мэльхэгээхэгъэуцгээ зыфиорэм алэклигъэхъануу.

9. Унашьом игъэцэлэн зэрэхорэм лылпльэнэу министрэм игуадзэу И.В. Ширинар фэгъээгъэнэу.

Министрэу МЫРЗЭ Джанбэч

к. Мыекуапэ, мэльхэгээхэгъэуцгээ зыфиорэм алэклигъэхъануу.

10. Унашьом игъэцэлэн зэрэхорэм лылпльэнэу министрэм игуадзэу И.В. Ширинар фэгъээгъэнэу.

Министрэу МЫРЗЭ Джанбэч

к. Мыекуапэ, мэльхэгээхэгъэуцгээ зыфиорэм алэклигъэхъануу.

11. Унашьом игъэцэлэн зэрэхорэм лылпльэнэу министрэм игуадзэу И.В. Ширинар фэгъээгъэнэу.

Министрэу МЫРЗЭ Джанбэч

к. Мыекуапэ, мэльхэгээхэгъэуцгээ зыфиорэм алэклигъэхъануу.

12. Унашьом игъэцэлэн зэрэхорэм лылпльэнэу министрэм игуадзэу И.В. Ширинар фэгъээгъэнэу.

Министрэу МЫРЗЭ Джанбэч

к. Мыекуапэ, мэльхэгээхэгъэуцгээ зыфиорэм алэклигъэхъануу.

13. Унашьом игъэцэлэн зэрэхорэм лылпльэнэу министрэм игуадзэу И.В. Ширинар фэгъээгъэнэу.

Министрэу МЫРЗЭ Джанбэч

к. Мыекуапэ, мэльхэгээхэгъэуцгээ зыфиорэм алэклигъэхъануу.

14. Унашьом игъэцэлэн зэрэхорэм лылпльэнэу министрэм игуадзэу И.В. Ширинар фэгъээгъэнэу.

Министрэу МЫРЗЭ Джанбэч

к. Мыекуапэ, мэльхэгээхэгъэуцгээ зыфиорэм алэклигъэхъануу.

15. Унашьом игъэцэлэн зэрэхорэм лылпльэнэу министрэм игуадзэу И.В. Ширинар фэгъээгъэнэу.

Министрэу МЫРЗЭ Джанбэч

к. Мыекуапэ, мэльхэгээхэгъэуцгээ зыфиорэм алэклигъэхъануу.

16. Унашьом игъэцэлэн зэрэхорэм лылпльэнэу министрэм игуадзэу И.В. Ширинар фэгъээгъэнэу.

Министрэу МЫРЗЭ Джанбэч

к. Мыекуапэ, мэльхэгээхэгъэуцгээ зыфиорэм алэклигъэхъануу.

17. Унашьом игъэцэлэн зэрэхорэм лылпльэнэу министрэм игуадзэу И.В. Ширинар фэгъээгъэнэу.

Министрэу МЫРЗЭ Джанбэч

к. Мыекуапэ, мэльхэгээхэгъэуцгээ зыфиорэм алэклигъэхъануу.

18. Унашьом игъэцэлэн зэрэхорэм лылпльэнэу министрэм игуадзэу И.В. Ширинар фэгъээгъэнэу.

Министрэу МЫРЗЭ Джанбэч

к. Мыекуапэ, мэльхэгээхэгъэуцгээ зыфиорэм алэклигъэхъануу.

19. Унашьом игъэцэлэн зэрэхорэм лылпльэнэу министрэм игуадзэу И.В. Ширинар фэгъээгъэнэу.

Министрэу МЫРЗЭ Джанбэч

к. Мыекуапэ, мэльхэгээхэгъэуцгээ зыфиорэм алэклигъэхъануу.

20. Унашьом иг

ЗЭКЬОШНЫГЬЭМ ИГЬОГУХЭМКІЭ

«Налмэсым» иконцертхэр

Адыгэ Республикаем и Къэралыгъо академическэ къэшьокъо ансамблэу «Налмэсым» иконцертхэр Тыркуем икъалэхэм ашыкъуагъэх.

Анкара, Анталье, Измир, Къайсыр «Налмэсым» ипчыхъэзэхахъэхэр гъешлэгъон дэдэу ашыкъуагъэх, нэбгыре шээ пчагаагъяялтыгъ. Тыркуем культурэмкэ ихэбээ къулькүшлэхэр концертхэм ашылагъэх, тиартистхэм гүйшлэгъу къафхэхуугъэх.

Анкара и Адыгэ Хасэ къещакло фехууи, пчыхъэзэхахъэхэр адигэ джэгушхокъе аухыгъ.

Тыркуем щыщхуу къэшьуаклоу Айбарс Тамп, пчынау Жу Къайхъян «Налмэсым» иартистхэм ягъусэхуу концертхэм ахэлэхъяагъэх. Зэлъепкэгъуухэм лъэпкъ искуствэм ибаинигъе къагъэлэгъуагъ.

Мэкьюогъум и 13 — 15-м «Налмэсым» иконцертхэр Къэрэшээ-Щэрджэсэм щыкъоштыгъ. Мэкьюогъум и 17-м «Налмэсым» имээфэк мафэ фэгъэхыгъе концертэр Мыеекъуапэ къышитыгъ.

Гандбол. Суперлигэр

Яешлакъэ хагъэхъошт

Мыеекъопэ гандбол бзыльфыгъэ командау «АГУ-Адыифым» итренер шыхыаэу Александр Реввэ ильэс ешлэгъур зэраухыгъэм фэгъэхыгъеу гүшүэгъу тыфхэхуугъ.

— 2021 — 2022-рэ ильэс зэнэкъохур суперлигэм зэрэшыкъуагъэр зэфэтхысыжыгъ, — къитиуагъ Урысыем изаслуженне тренерэр Александр Реввэ. — Я 9-рэ чыпилэр къызэрдэхтыгъэм уезгыгъ хъущтэу тэлтийтэ.

— «АГУ-Адыифым» я 8-рэ чыпилэр пэччыжъагъэп. Сыда пэриюхуу къышьуфхэхуугъэр?

— Я 7 — 8-рэ чыпилэр тафэбэнагъ, ау «Луч» Москва, «Университет» Ижевск ешлэгъур адтилагъэхэм якъэх тигъэрэзагъэп. Ставрополь икоманди зэлукэгъоу дытилагъэр Мыеекъуапэ къышитхыгъэп.

— «Динамо-Синара» Волгоград зыпкъ итэу зэрэшлэрэм гандболын хэшьик физиэхэм къыраулэрэм сыда къыхэбгъэшти пшонгъор?

— «Динамо-Синарэм» Урысыем ихэшьыпкыгъэ командахэм ашшэхэрэр хэтих. Клубэу «Адыифым» иешлаклохэр ныбжыклох, Мыеекъуапэ щаплугъе Мария Дувакинар «Динамэм» икъэлэчэйт, хэгъэгум ихэшьыпкыгъэ команда рагъэблэгъагъ.

— Гээзетеджэхэр къаклэупчэх «Адыифым» хэкъыжыгъэхэм.

— Къэлэпчээтуу Юлиана Скнарь «Кубань» Краснодар аштагъ. Урысыем ихэшьыпкыгъэ ныбжыкэ команда хэтэу ыпэкэ щешлэгъигъэ Алина Морозовар тызыгъэгүйэрэ иешлаклохэм ашыгъигъ. А. Морозовар «Кубань» щешлэгъ.

Ламзинам иешлакъэ тигъэрэзштыгъ, ау гандболын хэкъыжынэу мурад ышыгъ, унагъо иханеу зөгъэхъазыры.

— «Адыифым» зэнэкъохыгъэхэр ишыкълагъэх. Клубым аштэцхэр къытэплонхэм уфхэхъазыра?

— Анах дэгъоу ешлэхэрэм ашыгъу Богдановар, Клименкэр клубым мыгъэх хэкъыжыгъэх, ны хъущтых. Клэ тштэцхэр тинэпльэгъу итых, зээзгынгъэ адэтигъэгэгол. Алъэкуацэхэр къеслонхэр жылыу сэлтийтэ.

— Ильэссыкъэхэр эзэлэбэжэмы, Анна Игнатченкэр, Лариса Сысоевар, Яна Усковар къогъупхэм анах дэгъоу ашшээш.

щтыгъэх, хэгъэгум ихэшьыпкыгъэх команда къыхэшыщтыгъэх.

— А лъэхъаныр сэри дэгъоу сэгу къэкижы. Джэнчэтэ Султан гандбол командау «Адыифым» пчынэм фэдэу ыгъэпсыгъагъ. Джыэрэх уахьтэ сэнаушыгъэ зыхэл ныбжыкэхэр тилем, ау спортышом зыкъыщызэуахын альэкъэрэп.

— Александр, къогъупхэм ашшэхэрэм зэлукэгъум къырыкъоштыг бэхээ зэрялтыгъэр къыхэзгъэшти сшонгъу.

— Ошэ-дэмышигъе ахэр апекэ ильхээзэ къэлапчээм 1-эргаор дадзэнным фэтэгъасэх. Егъэжаплэу тшыгъэр лъыдгээжэштэш.

Гандболыр къэзыгъэдэхэрэ амалхэм тальхэху.

2021 — 2022-рэ ильэс ешлэгъур суперлигэм зэрэшызэхашэгъэхэштигъэ шыкъэм сыда къепполэштыр?

— Командэ 12-р тлоу агохи зэнэкъохур зэрэгэпсыгъэ шыкъэм федэ кыимыхыгъеу хэгъэгум гандболымкэ и Федерация щалытагъ. Командэ 12-р мыйгынгъэ зэдешлэнэр нахьшүш.

— Аух къинэгъэ командэр суперлигэм хагъэкъе аублагъ.

— Бэшлагъеу арэущтэу ашын фэягъэ. Спортым зэнэкъохуу мэхъанеу иэр бгээфедэн фае.

— Ильэссыкъэ ешлэгъум мурад хэхыгъэхэр щышьушыгъэхэ?

— Я 7-рэ чыпилэр тыфбэнэшт.

— Клубым спорт псэуальзэхэм къатегушигъэба.

— Сигуалэу къэслотэшт. Кобл Якъубэ ыцээ зыфаусыгъе спорт Унэшхуу Адыгэ къэралыгъо университэтом къыщызэуахыгъэм суперлигэм хэт команда щешэ. Спорт Унэшхуу «Ошутенэм» «Адыиф-2-р» щешэ. Клэлэцыкъуухэм языгъесапи зэтэгэпсыхъагъ, Адыгейим иганд бол лъапсэ фэзышыгъе Джэнчэтэ Султан ыцээ спорт еджалпэм ехы.

— Адыгэ Республикаем гандболымкэ и Федерацие итхаматэр Лыбызыу Сусан, клубым ипащэр Кудайнэт Мэджыд.

— Тызэгъусэу юф зэдэтэшэ. Адыгэ Республикаем и Лыбызыу Кумпэйл Мурат гандбол клубым зылокъэм, иешлакъэ зэрэхдэгхэхъоштым тиатегушигъагъ. Зыгъэпсэфыгъо уахьтэр мэкьюогъум и 30-м түүхынгъ, ильэссыкъэ ешлэгъум зыфэдгэхъазырышт.

— Шыумурадхэр къыжкуудэхъунхэр шыуфэтэо.

— Тхваугеэпсэу.

Зэхэзышагъэр
ыкъи къыдэзыгъэхъыгъэр:
Адыгэ Республикаем лъэпкъ Иофхэмкэ, Икъыб къэралхэм ашыпсэур тильэпкъэхъем адиряяэ зэхъынгъэхъыгъыкъи къэбар жууѓэм иамалхэмкэ и Комитет
Адрессыр:
ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдышыгъэр:
385000,
къ. Мыеекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
Редакцием авторхэм
къайхыгъэр А4-къэ заджэхэрэ тхялпэхъу зипчагъэхъэ 5-м
емыхъухэрэр ары. Сатырхэм азығату 1,5-рэ
дэлъэу, шрифтыр
12-м нахь цыкъунуу
щытэп. Мы шапхъэхъем адимыштэрэ
тхыгъэхэр редакцием зэхъегъэжъохъы.
E-mail: adygoevoice@mail.ru

Зышаушыхъыгъэр:
Урысы Федерацием
хэутын Иофхэмкэ, телевидение
хэмкэ ыкъи зэлты-
Иссыкъэ амалхэмкэ и Министрствэ
и Темир-Кавказ
чыпэгъэлоры-
шапл, зэраушыхъыгъэ
номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зышаушыхъыгъэр
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыеекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Зэхъемкыи
пчагъэр
4474
Индексхэр
П 4326
П 3816
Зак. 1067

Хэутынм узшыгъэхъэнэу щыт уахътэр
Сыхъатыр
18.00
Зышаукэхъэхъэнэу
уахътэр
Сыхъатыр
18.00

Редактор
шхъялээм
ипшъэртэхъэр
зыгъэцакъэр
Мэшлээкъо
С. А.

Пшъэдэгъыжъыгъэр
зыхъырэ секретарыр
Жакъемыкъо
А. З.